

Luka 1,26-33

Propovijed: **Sin Svevišnjega**
napisao Danijel Dragaš

2022.

BOG ŠALJE ANĐELA

1. (Luka 1,26-27) „U šestom mjesecu posla Bog anđela“ - vjerojatno se radi o vremenu kada je Elizabeta bila trudna šest mjeseci. Isti anđeo koji se prikazao Zahariji sada se prikazuje djevici Mariji. Riječ *djevica* nije značila autoru koji ovo piše, niti tadašnjoj kulturi, ono što znači nama danas u tradiciji kojoj smo odrasli. Djevica na grčki je *parthenos*. značenje riječi je: djevojka ili neoženjena kćer. Riječ *djevica* ovdje se ne odnosi prvenstveno na seksualno iskustvo žene, nego na njezinu dob.

1.1. Iako riječ jasno pokazuje da je Marija bila djevica – što i jest istina – smisao u ovom kontekstu naglašava da je Marija bila u godinama za udaju. U to vrijeme rabini (učitelji) su postavili minimalnu dob za udaju na 12 godina naviše. Većinom su se žene udavale sa 15 ili 16 godina, a sa 17 godina si već bila prestara za udaju.

Dakle, ovdje riječ *parthenos* znači „spremna za udaju“, a ne nužno da bi naglasila naše kasnije teološko vjerovanje: da je Marija morala biti djevica – čista, bez ikakvog spolnog odnosa do tog trenutka – kako bi rodila bezgrešnog Sina, Boga Oca.

1.1. (Luka 1,26) Bog šalje anđela u galilejski grad Nazaret. Nazaret je bilo malo mjesto koje se nalazi sjeverno od Jeruzalema. Iz Judeje se trebalo uspinjati prema Galileji.

Šest kilometara sjeverozapadno od Nazareta nalazi se mjesto zvano Seforis. Arheolozi su ondje pronašli bogatu povijesnu ostavštinu koja uključuje židovski, rimski i arapski narod. U Seforu se nalazila jedna od mnogih palača koje su posjedovali Herodski kraljevi.

Nazaret je bio okružen Seforisom, a vjerojatno su ljudi iz Nazareta bili zanatlije koji su gradili te palače i građevine. Znamo da je Josip, Isusov zemaljski otac, bio tesar. Pretpostavljam da je i Isus s ocem radio na tim palačama.

1.2 (Luka 1,27) Marija je postala žena čovjeku iz doma Davidova. Zašto je važno da je Josip bio iz Davidova doma? Kasnije u tekstu vidjet ćemo da je proricanje o Isusu vezano uz obećanje koje je Bog dao

Davidu – obećanje da će nakon njega doći Mesija, Sin Božji, koji će vladati zauvijek.

I zato je bitno da Josip pripada Davidovu domu, jer tada Isus ima zakonsko pravo na Davidovo prijestolje. Netko će reći: „*Ali Josip nije bio biološki otac Isusu.*“ I to je istina. Mislim da se ovdje ne radi o krvnom srodstvu, nego o etničkom pripadanju.

U Starom Zavjetu vidimo da, ako si htio pripadati židovskom narodu, nisi trebao biti u krvnom srodstvu s njima – morao si se zavjetovati da ćeš sprovesti Mojsijev Zakon, pripadati njihovoj kulturi, početi živjeti i ponašati se kao Židov. Ako detaljnije pogledamo Isusovo obiteljsko stablo, vidimo da su među njegovim precima bili ljudi iz drugih naroda, poput Moabaca i Kanaanca¹. Dakle, istina je da Josip nije biološki otac Isusu, ali ovdje se ne radi o krvnom srodstvu. Radi se o zakonskom pravu, po kojem Isus – preko Josipa – ima pravo naslijediti Davidovo prijestolje. On je sljedeći u redu da preuzme tu titulu.

2. (Luka 1,28) Kada se anđeo obraća Mariji riječima *milosna*, što time misli?

U (Luka 1,29) vidimo da je Marija zbunjena zbog njegove izjave. Mislim da anđeo ovdje želi reći: „*Marija, primila si nevjerojatan dar od Boga – roditi ćeš Mesiju, kojega židovski narod već dugo očekuje!*“

2.1. Dalje anđeo govori da je Gospodin s njom. Riječ *Gospodin* u Bibliji se koristi na dva načina:

1. Gospodin Jahve, Stvoritelj svega, onaj koji se objavio Mojsiju na Sinajskoj gori u obliku gorućeg grma.
2. Gospodin kao čovjek – Mesija, Kralj, Spasitelj, Isus Krist.

Gospodar je netko kome dugujemo svoju odanost i komu trebamo služiti. Židovi nisu Boga nazivali Jahve, jer su vjerovali da je to ime presveto za njihove usne. Umjesto toga, zvali su ga Gospodin.

U ovom kontekstu vjerujem da anđeo govori o Jahvi. On poručuje Mariji da je Bog s njom. A ako je Bog s tobom, onda nije protiv tebe – logično.

U Starom Zavjetu, kada bi se prorok obratio Izraelu riječima: „Gospodin je s vama,“ to je značilo: „*Bog vas nije zaboravio. On se sjeća obećanja koja vam je dao. On će ih ispuniti. On je još uvijek tu.*“

To su bile riječi utjehe i ohrabrenja za židovski narod: „*Gospodin je s vama, Izraele. On vas nije napustio*“².

3. (Luka 1,29) Kao što sam već rekao, Marija još ne zna zašto je Bog pokazao milost upravo prema njoj.

TITULA „SIN SVEVIŠNJEGA“

4. (Luka 1,30-33) Anđeo govori Mariji da će dar koji će primiti biti dijete – Sin Svevišnjega – i da će ona biti njegova majka. Ovdje ćemo stati na trenutak. U našoj kršćanskoj tradiciji, barem ja osobno, shvatio sam da je Isus došao od Boga Oca i da je dio Njega, isto kao što smo i mi dio naših roditelja.

Ali razlika između nas i Isusa je u tome da on nije dio stvorenog reda kao mi – priroda, ljudi, životinje, svemir, svijet. On je dio božanstva. U njemu teče božanska krv – stvaralačka, bezvremenska, neograničena. I tako sam do nedavno razumio titulu *Sin Svevišnjega*. I vjerujem da mnogi kršćani tako i dalje gledaju na taj izraz.

¹ Matej 1,3–6; Postanak 38; Jošua 2; Jošua 6,25; Knjiga o Rut 1,4; Knjiga o Rut 4,13–17; Druga knjiga o Samuelu 11,3–27

² Izaija 41,10; Jeremija 1,8; Hagaj 1,13; Zaharija 8,23

4.1. Kada proučavamo Bibliju, posebno Evanđelja, vidimo da su svećenici Sanhedrina stalno ispitivali Isusa: „Jesi li ti Mesija? Jesi li ti Sin Božji? Jesi li ti Sin Čovječji?“

Isus sam za sebe koristi te naslove: *Sin Božji*, *Sin Čovječji*. I ja vjerujem da oni imaju isto značenje.

Da bismo to razumjeli, moramo otići u Stari Zavjet – u vrijeme kralja Davida. Tada Bog, preko proroka Natana, daje obećanje Davidu da će podići potomka iz njegove loze koji će vladati Božjim kraljevstvom zauvijek.

(2. Samuelova 7,12-14) Bog kaže: „*On će biti moj Sin, a ja ću njemu biti Otac.*“

Što to znači? Bog poručuje Davidu: „*Ja, Stvoritelj svega, Kralj svemira, predajem svu svoju moć i vlast jednom ljudskom biću. On će u moje ime vladati nad Izraelom i ostatkom svijeta zauvijek.*“

VRIJEME POLITEIZMA

4.2. Kojim jezikom Bog ovdje govori? Bog koristi ideju koja je bila razumljiva Davidu. U vrijeme politeizma (mnogoboštva) se vjerovalo da bilo koji nežidovski kralj koji je vladao svojom zemljom predstavlja svoga boga koji je na nebesima. Oni su vjerovali da se bog nekako manifestira, lokalizira u ljudskom biću i predstavlja svoju vlast i moć kroz to biće. Tako, na primjer, faraon kralj Egipta je bio „sin boga sunca koji se zvao Ra“, kralj Babilona je bio „sin boga Marduk“. Bog koristi tu ideju (teološko vjerovanje) i kralju Davidu daje obećanje da će on jednog dana, kao Jahve Kralj svemira, Stvoritelj svega, predati svu svoju vlast tom ljudskom biću, koji će biti njegov predstavnik na zemlji zauvijek. Bog je rekao: „*On će biti moj Sin, a ja ću biti njegov Otac.*“ I od tada termini *Sin Čovječji*, *Sin Božji*, *Mesija* – na grčkom *Kristos* – ostaju u židovskom jeziku nazivi za onoga koji će vječno vladati Božjim kraljevstvom. Proroci, na primjer, u svojim pismima koriste taj termin kada žele najaviti dolazak „Jednog“.

Primjeri:

(Danijel 7,13–14): „*Gledah u viđenju noćnom i gle – s oblacima nebeskim dolazi kao Sin Čovječji! On pristupi do Pradavnoga i dovedoše ga preda nj. Njemu bi dana vlast, čast i kraljevstvo da mu služe svi narodi, plemena i jezici. Vlast njegova vlast je vječna koja nikada neće proći, kraljevstvo njegovo neće propasti.*“

(Jeremija 23,3–6): „*Sabrat ću ostatak ovaca svojih iz svih zemalja kamo sam ih razagnao i dovesti ih natrag na pašnjak njihov: bit će plodne i razmnožit će se. Postavit ću nad njima pastire da ih pasu; neće se više plašiti ni plašljivo biti, niti će se koja izgubiti – riječ je Jahvina.*

Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – kad ću podići Davidu izdanak pravedan. On će kraljevati kao kralj i biti mudar, vršit će pravo i pravicu na zemlji. U njegove dane Judu će biti spašeno, Izrael će živjeti spokojno. I evo mu imena kojim će ga nazivati: ‘Jahve, Pravda naša.’“

4.3. Tako da, kada autori pišu da će on biti *Sin Svevišnjega*, oni ne žele nama čitateljima prvenstveno dati do znanja da je Isus doslovno metafizički došao od Boga Oca. Oni žele istaknuti da sada dolazi na scenu davno obećani Sin koji će vječno vladati Izraelskim kraljevstvom i ostatkom svijeta. Sada dolazi vidljiva slika (Isus) nevidljivog Boga (Jahve).

5. **(Luka 1, 32-33)** Poslije smrti kralja Davida, titule *Sin Božji*, *Sin Čovječji*, *Mesija* nasljeđivali su ljudi koji su

bili iz Davidove loze. Oni nisu ispunili ulogu koju je Bog obećao Davidu. Zašto? Zato jer su bili sebična, blesava, grešna ljudska bića koja su težila za svojom slavom, a ne Božjom³. Ali svejedno, oni su bili nosioci te titule koju će jednog dana preuzeti Sin sa velikim S, a to je Isus Krist. On je davno obećani Mesija koji će vladati nad Izraelom i ostatkom svijeta zauvijek. I Marija to prepoznaje u izjavi anđela kad joj je rekao da će ona biti majka Sina sa velikim S. Njezin Sin će ispuniti Božje obećanje dano Davidu: *„Ja ću njemu biti Otac, a on će meni biti Sin, on će vladati mojim kraljevstvom zauvijek.“*

5.1. Za kraj, u (Luki 1,31) čitamo: *„Nazvati ćeš ga Isus.“* Anđeo daje upute isto kao i Zahariji: *„Kada se dijete rodi Marija, dati ćeš mu ime Isus.“*

³ Prva knjiga o Kraljevima 11,4–6; Druga knjiga o Kraljevima 21,1–9; Jeremija 22,13–17; Druga knjiga Ljetopisa 36,11–14